

Slotsholmsgade 10-12
DK-1216 København K

T +45 7226 9000
M sum@sum.dk
W sum.dk

Folketinget
lov@ft.dk

Dato: 17-06-2024
Enhed: Demokratikontoret –
Valgenheden
Sagsbeh.: Maria Pasmayah Hansen
Lolle
Koordineret med:
Sagsnr.: 2024 - 7742
Dok. nr.: 178234

Valgklage fra Lene og Jørn Schriver i forbindelse med afholdelse af Europa-Parlamentsvalget søndag den 9. juni 2024

Fra Lene og Jørn Schriver, Tranbjerg, har Indenrigs- og Sundhedsministeriet modtaget vedhæftede e-mail af 9. juni 2024, hvori Lene og Jørn Schriver har klaget over Aarhus Kommune i forbindelse med afholdelse af Europa-Parlamentsvalget søndag den 9. juni 2024, idet valgstyrene og de tilfornordnede vælgere på valgstedet på Tranbjerg Skole ikke var tilstrækkeligt instrueret i reglerne om hjælp til stemmeafgivning alene af én personlig hjælper.

Klagerne har i den forbindelse oplyst følgende:

”Ved afgivelse af stemme den 9. juni 2024 på Tranbjerg Skole, 8310 Tranbjerg, forlangte den valgtilfornordnede at være til stede under valghandlingen, da min kone er handicappet/kørestolsbruger og har behov for assistance.

Ved valgbordet, hvor stemmesedlen blev udleveret, gjorde min kone opmærksom på, at hun alene ønskede min tilstedeværelse i stemmeboksen. Dette blev gentaget over for den valgtilfornordnede (bar et skilt med ordet ”frivillig”).

Den valgtilfornordnede kontaktede herefter hvad der må formodes at være en valgstyret. Mens dette foregik gennemførte jeg og min kone valghandlingen uden indblanding.

Herefter måtte jeg på mobiltelefonen vise ”7.4. Reglerne om hjælp til stemmeafgivningen på valgdagen” (fra Vejledning nr. 9106 af 28. februar 2024 om afholdelse af Europa-Parlamentsvalg søndag den 9. juni 2024).

Først herefter godtog valgstyret/tilfornordnede at det nok var acceptabelt at jeg alene assisterede min kone.

Anmodning:

Med udgangspunkt i ovenstående bedes det oplyst i hvilket omfang valgstyret/valgtilfornordnede/frivillige bliver oplyst om reglerne ved afholdelse af valg/folkeafstemninger.”

Aarhus Kommune har i anledning af klagen ved vedhæftede e-mail af 12. juni 2024 bl.a. oplyst følgende:

"Valgsekretæren på afstemningsstedet Tranbjerg Skole har udtalt følgende om forløbet:

"Ved valgbordet anmodede et ægtepar om hjælp til hustruens stemmeafgivning, da hun er kørestolsbruger og de tilforordnede henviste dem derfor til informationsbordet. Ægteparret gik dog direkte ind i en stemmeboks sammen, hvilket en tilforordnet påtalte. Den tilforordnede informerede dem om, at der ifølge reglerne skal to hjælpere med ind i stemmeboksene. Manden reagerede vredt og afviste dette.

Mens de var ved at afgive deres stemme, kontaktede den tilforordnede derfor informationsbordet. Efter de kom ud fra stemmeboksen, bekræftede hustruen, at hun havde bedt om hjælp til stemmeafgivningen og jeg vurderede derfor, at stemmeafgivningen var sket korrekt i henhold til hendes ønske og informerede dem om dette.

Manden var dog utilfreds med den tilforordnedes påtale og henviste til reglerne om hjælp til stemmeafgivning på valgdagen. Jeg beklagede situationen over for vælgerne og forklarede, at de tilforordnede er instrueret i at henvise vælgere, der ønsker hjælp, til valgsekretæren eller valgstyrrerformanden ved informationsbordet."

I Aarhus Kommune er de tilforordnede ved valgbordene instrueret i at kontakte afstemningsstedets Information, hvis en vælger ønsker hjælp til stemmeafgivningen. Informationen, der er bemandet af valgsekretær, administrative medarbejdere samt valgstyrere, vil så være behjælpelige med hjælp til stemmeafgivningen.

Det er Valgsekretariatets vurdering, at det er en fejl, hvis den tilforordnede ved valgbordet har fastholdt, at der skal ydes bistand af to personer, efter at vælgeren har fremsat sit ønske om kun at have sin ægteemand med i stemmerummet. Vælgeren opfylder kriterierne for at få personlig bistand alene af en person, vælgeren selv har udpeget. Den tilforordnede burde ikke have udtalt sig om, på hvilken måde vælgeren kan få hjælp til stemmeafgivningen, når vedkommende ikke fuldt ud kender reglerne om hjælp til stemmeafgivningen. Grunden til, at der altid skal henvises til Informationen er, at de tilforordnede ikke forventes at kende reglerne for hjælp til stemmeafgivningen i detaljer.

Den tilforordnede har dog fulgt den anviste procedure og kontaktet Information på afstemningsstedet, da vælgeren udtrykte ønske om hjælp til stemmeafgivningen. Efter det oplyste har ægteparret ikke ønsket at vente på, at Informationen blev involveret.

Afslutningsvis anfører klageren: *"Anmodning: Med udgangspunkt i ovenstående bedes det oplyst i hvilket omfang valgstyrere/valgtilforordnede/frivillige bliver oplyst om reglerne ved afholdelse af valg/folkeafstemninger."*

Aarhus Kommune kan oplyse, at valgsekretærene samt valgstyrrerformændene er undervist i reglerne for afholdelse af valg, herunder reglerne om hjælp til stemmeafgivning.

Aarhus Kommune vil ved kommende valg fortsat indskærpe over for de tilforordnede, at proceduren omkring hjælp til stemmeafgivningen bliver fulgt. Aarhus Kommune vil endvidere instruere de tilforordnede ved valgbordene i at informere vælgerne om, at Informationen på afstemningsstedet altid skal involveres ved en anmodning om hjælp til stemmeafgivningen."

Indenrigs- og Sundhedsministeriet kan i den anledning oplyse, at følgende fremgår af § 25, stk. 1, i Europa-Parlamentsvalgloven (lovbekendtgørelse nr. 5 af 8. januar 2024):

”§ 25. Afstemning på valgdagen og forberedelsen hertil finder sted efter reglerne i § 44 og kapitel 7 i lov om valg til Folketinget med de afvigelser, der følger af, at der ikke kan opstilles kandidater uden for partierne, jf. dog stk. 2-4.
Stk. 2-6. [...]”

Indenrigs- og Sundhedsministeriet kan desuden oplyse, at følgende fremgår af § 49, stk. 1 og 2, i folketingsvalgloven (lovbekendtgørelse nr. 4 af 8. januar 2024):

”§ 49. Vælgere, der på grund af manglende førlighed, svagelighed eller lignende ikke kan bevæge sig ind i stemmelokalet eller stemmerummet eller i øvrigt foretage stemmeafgivningen på den foreskrevne måde, jf. § 48, kan forlange fornøden hjælp til stemmeafgivningen, jf. dog stk. 4. Hjælp til stemmeafgivningen kan ydes ved personlig bistand, jf. stk. 2, og ved brug af eventuelle hjælpemidler, der skal stilles til rådighed ved stemmeafgivningen, jf. stk. 5. Der kan herved ske de nødvendige lempelser i den foreskrevne fremgangsmåde, herunder gives adgang til at foretage stemmeafgivning umiddelbart uden for stemmelokalet.

Stk. 2. Personlig bistand til stemmeafgivning ydes af 2 valgstyrere eller tilforordnede vælgere. I stedet for den ene valgstyrer eller tilforordnede vælger kan vælgeren forlange personlig bistand til stemmeafgivningen af en person, der er udpeget af vælgeren selv. Tilkendegiver vælgeren over for en valgstyrer eller tilforordnet vælger udtrykkeligt og utvetydigt et ønske herom, og er vælgerens ønske begrundet i en umiddelbart konstaterbar eller dokumenterbar fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse, kan den personlige bistand ydes alene af en person, der er udpeget af vælgeren selv.

Stk. 3-5. [...]”

Det følger således af folketingsvalglovens § 49, stk. 2, 3. pkt., at en vælger, der har en umiddelbart konstaterbar eller dokumenterbar fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse, kan få personlig bistand i forbindelse med stemmeafgivningen alene af én personlig hjælper, hvis vælgeren udtrykkeligt og utvetydigt fremsætter et ønske herom over for en valgstyrer eller tilforordnet vælger.

Af Indenrigs- og Sundhedsministeriets vejledning nr. 9106 af 28. februar 2024 om afholdelse af Europa-Parlamentsvalg søndag den 9. juni fremgår af pkt. 7.4.2 bl.a. følgende om personlig bistand alene af én personlig hjælper:

”Vælgeren kan i visse tilfælde forlange, at personlig bistand ydes *alene* af én person, som vælgeren selv har udpeget, dvs. uden at der tillige skal medvirke en valgstyrer eller tilforordnet vælger.

To betingelser skal være opfyldt, for at den personlige bistand kan ydes alene af en person, som vælgeren selv har udpeget: 1) Vælgeren skal *udtrykkeligt og utvetydigt tilkendegive et ønske herom*, og 2) ønsket skal være begrundet i en *umiddelbart konstaterbar eller dokumenterbar fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse*, se folketingsvalglovens § 49, stk. 2, 3. pkt.

Betingelse 1: Udtrykkelig og utvetydig tilkendegivelse

For at personlig bistand kan ydes alene af én person, som vælgeren selv har udpeget, skal vælgeren over for en valgstyrer eller tilforordnet vælger udtrykkeligt og utvetydigt

tilkendegive et ønske herom. Vælgerens ønske om alene at få hjælp af en personligt udpeget hjælper skal dermed være udtrykkeligt og utvetydigt og må ikke kunne misforstås.

Det er vælgeren selv, der over for en valgstyrelse eller tilforordnet vælger skal udtrykke, at vælgeren alene ønsker hjælp af en personligt udpeget hjælper. Valgstyrelserne og de tilforordnede vælgere har desuden ikke pligt til at spørge, om vælgeren alene ønsker hjælp til stemmeafgivningen af én personligt udpeget hjælper.

Det er valgstyrelsen eller den tilforordnede vælger, der vurderer, om vælgeren udtrykkeligt og utvetydigt tilkendegiver et ønske herom.

[...]

Betingelse 2: Umiddelbart konstaterbar eller dokumenterbar fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse

Vælgerens ønske om at få hjælp alene af én person, som vælgeren selv har udpeget, skal være begrundet i en umiddelbart konstaterbar eller dokumenterbar fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse.

En »umiddelbart konstaterbar eller dokumenterbar fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse« er en funktionsnedsættelse, som valgstyrelserne eller de tilforordnede vælgere kan se eller konstatere, f.eks. i form af brækkede lemmer m.v. eller brug af kørestol, krykkestokke, mobilitystok, førerhund el.lign.

[...]

Det er valgstyrelsen eller den tilforordnede vælger, der vurderer, om betingelsen er opfyldt, og dermed, om personlig bistand kan ydes alene af en personligt udpeget hjælper.

Hvis det vurderes, at personlig bistand ikke kan ydes alene af en personligt udpeget hjælper – fordi en eller begge af ovenstående betingelser ikke er opfyldt – skal vælgeren i stedet tilbydes, at personlig bistand ydes af en personligt udpeget hjælper sammen med en valgstyrelse eller tilforordnet vælger, eller at personlig bistand ydes af to valgstyrelser eller tilforordnede vælgere.”

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har den 26. april 2024 sendt vedhæftede brev og vedhæftede to bilag til samtlige kommuner med henblik på at sætte særskilt fokus på de nævnte regler forud for valget. Følgende fremgår bl.a. af brevet:

”Indenrigs- og Sundhedsministeriet har udfærdiget vedlagte informationsfolder om hjælp til stemmeafgivning og hjælpemidler til brug for Europa-Parlamentsvalget søndag den 9. juni 2024 (bilag 1). Informationsfolderen fremsendes i webtilgængeligt Word-format, således at udskriftskvaliteten kan ændres efter behov. Der må ikke foretages yderligere ændringer af informationsfolderen.

Informationsfolderen giver vælgere, der har brug for hjælp til stemmeafgivningen, deres pårørende og andre interesserede en kort orientering om mulighederne for at få hjælp til stemmeafgivningen på valgdagen og ved brevstemmeafgivningen, jf. Europa-Parlamentsvalglovens § 25, stk. 1, og § 26, stk. 1, jf. folketingsvalglovens § 49, stk. 2 og 4, og § 61, stk. 4 og 6.

[...]

Indenrigs- og Sundhedsministeriet *opfordrer* kommunerne til at gøre informationsfolderen tilgængelig for vælgerne, f.eks. i borgerservice, på bo- og opholdssteder og på kommunens hjemmeside.

[...]

Ved hvert valg får Indenrigs- og Sundhedsministeriet henvendelser fra borgere og organisationer om episoder, hvor valgstyrelser, tilfornordnede vælgere og brevstemmemodtagere ikke har været tilstrækkeligt bekendt med reglerne om hjælp til stemmeafgivning.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet skal derfor endnu engang indskærpe, at kommunerne skal sikre, at valgstyrelser, tilfornordnede vælgere og brevstemmemodtagere har modtaget tilstrækkelig instruktion, så de er bekendt med reglerne om hjælp til stemmeafgivning, herunder muligheden for at få hjælp alene af én person, som vælgeren selv har udpeget [...].

[...]

Indenrigs- og Sundhedsministeriet *henstiller* derfor til, at kommunerne udleverer informationsfolderen til valgstyrelser, tilfornordnede vælgere og brevstemmemodtagere, således at kommunerne sikrer, at valgstyrelser, tilfornordnede vælgere og brevstemmemodtagere er bekendt med reglerne om hjælp til stemmeafgivning.

Derudover kan informationsfolderen med fordel være tilgængelig for såvel vælgere som valgstyrelser, tilfornordnede vælgere og brevstemmemodtagere på valgstederne og brevstemmestederne.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har desuden udfærdiget en "Tip en 13'er" om hjælp til stemmeafgivning og hjælpemidler (bilag 2). Ministeriet opfordrer kommunerne til at udlevere vedlagte Tip en 13'er (spørgsmål og svar) til valgstyrelser, tilfornordnede vælgere og brevstemmemodtagere sammen med informationsfolderen."

Efter Indenrigs- og Sundhedsministeriets opfattelse må det – som sagen foreligger oplyst – lægges til grund, at Lene Schriver er omfattet af den persongruppe, der efter valglovgivningen har ret til at få hjælp til stemmeafgivningen alene af én personlig hjælper.

Med hensyn til klagen har Indenrigs- og Sundhedsministeriet noteret sig, at Aarhus Kommune har oplyst, at det er Valgsekretariatets vurdering, at det er en fejl, hvis den tilfornordnede vælger har fastholdt, at der skal ydes bistand af to personer, da klager opfylder betingelserne for at få hjælp alene af en person, som vælgeren har udpeget. Ministeriet har derudover noteret sig, at valgsekretæren på valgstedet beklagede situationen over for Lene og Jørn Schriver, og at Lene Schriver ved stemmeafgivningen fik hjælp alene af sin mand, Jørn Schriver.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har endvidere noteret sig Aarhus Kommunes oplysninger om, at valgsekretærene og valgstyrelserformændene er undervist i

reglerne om hjælp til stemmeafgivning, og at de skal involveres af de tilforordnede vælgere, hvis der er vælgere, der ønsker hjælp til stemmeafgivningen. Endelig har ministeriet noteret sig, at Aarhus Kommune ved fremtidige valg fortsat vil indskærpe og instruere de tilforordnede vælgere i proceduren herom.

Henset til, at Lene Schriver fik hjælp til stemmeafgivningen alene af sin mand, at valgsekretæren på valgstedet beklagede situationen, og at Aarhus Kommune ved fremtidige valg fortsat vil indskærpe og instruere de tilforordnede vælgere i proceduren for hjælp til stemmeafgivning, giver kommunens udtalelse herefter ikke Indenrigs- og Sundhedsministeriet anledning til bemærkninger.

Klageren er herfra underrettet om, at sagen er oversendt til Folketinget.

Med venlig hilsen

Nikolaj Stenfalk

/Christine Boeskov